

«Είμαστε εις το «ειμείς» και όχι εις το «εγώ». Και είς το εξής να μάθωμεν γνώσ' αν θέλωμεν να φτιάσωμεν χωρίον, να ζήσωμεν όλοι μαζί (Μακρυγιάννης)

ΤΟ ΚΡΟΚΥΛΕΙΟ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΡΟΚΥΛΕΙΩΝ ΔΩΡΙΔΑΣ
“Ο ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ”

ΠΛΗΡΟΦΟΡΕΙΑ ΤΕΛΟΣ
Της Γραφείας
ΑΘΗΝΑΣ 16
Κατεύθυνση Αθηνών
51

ELETA
Hellenic Post

ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ • ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 94 • ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2004 • ΤΗΛ./FAX: 210 76.54.555 • ΓΡΑΦΕΙΑ: Λ. ΚΑΡΕΑ 106, Τ.Κ. 162 33
ΗΛΕΚ/ΚΗ Δ/ΝΣΗ: <http://www.compuling.gr/makriyannis/pictures>

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ 140 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ

Του Γ. Ν. Παπαθανασίου

ΠΡΟΦΑΤΑ το ελληνικό Κοινοβούλιο γιόρτασε τα 160 χρόνια από τη δημοιουργία του. Λιγα, όμως ήταν τα λόγια για το στρατηγό Μακρυγιάννη, τον άνθρωπο στον οποίο οφείλουμε την εξέλιξη αυτή.

ΕΙΝΑΙ συνηθισμένο, οι γενναίοι να αγνοούνται και οι γυμνοσαλιγκες να αποκομίζουν τα οφέλη από τις θυσίες τους.

Εται και τον Μακρυγιάννη, τον «πατέρα και γενέτορα» της Επανάστασης της 3ης Σεπτεμβρίου 1843, τον παραγνώρισαν και προσπάθησαν να μειώσουν την αξία της συμβολής του.

Ποινού; Του Μακρυγιάννη, για τον οποίο ο Θύρωνας είχε πει πως «από τους αγώνες του για την ελευθερία της Ελλάδος δίεσωσε μόνο το σώμα του, γεμάτο πληγές, και τα όπλα του».

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Κατά τον Γ. Βλαχογιάννη, η Επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου «ήταν κίνημα εθνικόν, γηνήσιων λαικών φέρον τον χαρακτήρα, του οποίου μόνον η πραγμάτωση οφείλεται εις τον στρατόν». Και αυτού του κίνηματος αναμφιθήτης ιδρυτής και γηγέτης ήταν ο Μακρυγιάννης.

Όταν όμως τον Απρίλιο του 1844 που ανα-

γκάστηκε, από τις ανακριβειες που διαδιδόνταν, να δημοσιεύσει στις εφημερίδες σύντομο ιστορικό της Σεπτεμβριανής Επανάστασης, ο Δ. Καλλέργης, αρχηγός του στρατού που πολιόρκησε τα Ανάκτορα, χολώθηκε. Και έγραψε ψέματα ότι «ο Μακρυγιάννης ήταν πάντοτε ενάντιος εις το να γεννήται το κίνημα εντός της πρωτευούσης».

Ο Καλλέργης αξιοποίησε την επιτυχία του. Μετά την 3η Σεπτεμβρίου 1843 διορίστηκε από το βασιλιά Οθωνα στρατιωτικός διοικητής Αθηνών και στη συνέχεια φρούραρχος, αρεσκόταν δε να συγκεντρώνει το θαυμασμό των συγχρόνων του και να αποκομίζει το σύνολο της δόξας από το κατόρθωμα.

Ο Μακρυγιάννης, όπως «είπαμε» πατέρας και ήγετης του κίνηματος, επιτήδεις παραμερίζοταν. Πάντως το ένοστικο του λαού οδήγησε στη μείωση της δημοτικότητας του Καλλέργη, ενώ κατέστησε πανίσχυρο τον Μακρυγιάννη, ο οποίος στις πρώτες βουλευτικές εκλογές της 4ης Αυγούστου 1844 με τη βοήθεια του λαού κατέρριψε την κυβέρνηση Μαυροκορδάτου, ανέδειξε νέα υπό τον Κωλέττη και εξαγάγκασε σε παραίτηση τον Καλλέργη.

Όπως τον περιγράφουν οι ιστορικοί, ο Καλλέργης ήταν μεν ματαίοδος και ζηλόφθονος, αλλά είχε και αρετές, όπως αγαθότητα ψυχής και γενναιότητα. Όταν αργότερα ξαν-

γίνει πανίσχυρος υπουργός και ο Μακρυγιάννης ήταν μελοδόνατος στη φυλακή, τον έσωσε δειχνόντας του στην πράξη ότι είχε τελείωσε λημονήσιος ούτι είχε γίνει μεταξύ τους.

Αλλά για να ξαναγρύπουμε στον Μακρυγιάννη, αυτός ακολούθησε τη μοίρα των μεγάλων του Ελληνισμού.

Οχι μόνο τον παραγνώρισαν οι σύγχρονοι του, αλλά καταδιώχθηκε, προπηλακίστηκε,, δικάστηκε και καταδικάστηκε σε θάνατο από την οθωνική εξουσία.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

Ο στρατηγός φυλακίστηκε το 1852 με την κατηγορία ότι ετοίμαζε συνωμοσία για να φοντεύσει τον Όθωνα.

Στο έγγραφο-απολογία του γράφει ο Μακρυγιάννης: «Το να σκοτώσω όχι βασιλείς και τώρα όπου το γράφω και το σημειώνω αυτό κλαίω και τρέμω... πότε ακούσατε, κύριε συντάκτα, ότι εγώ είμαι θηρίον εις την κοινωνίαν; Πότε έβλαψα την πατρίδα;...»

Χωρίς αποδείξεις και με μια μόνο εναντίον του μαρτυρία, ο Μακρυγιάννης καταδικάστηκε σε θάνατο από το Στρατοδικείο με ψήφους 6 προς 1.

Πρόεδρος του δικαστηρίου ο Κίτσος Τζαβέλας, πιστός και αφοσιωμένος στο βασιλιά Όθωνα κι εχθρός προσωπικού του Μακρυγιάν-

νη από τα χρόνια της Επανάστασης.

Ο Όθωνας μετέτρεψε την ποινή σε ισόβια και στη συνέχεια αυτή ελαττώθηκε σε δεκαετή φυλάκιση.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Στις 2 Σεπτεμβρίου 1854, και με προσωπική παρέμβαση του Καλλέργη, ο Μακρυγιάννης απαλλάχθηκε και αφέθηκε ελεύθερος. Όμως, οι διώγμοι και οι ταλαιπωρίες του δεν σταμάτησαν με την απαλλαγή. Αφήνουμε το ότι βρήκε «χαλασμένο» το σπίτι και τον κήπο του από το μίσος των αντιπάλων του.

Αυτά έως τον Οκτώβριο του 1862, όταν ο Όθωνας είχε εκθρονιστεί και με διάταγμα της προσωρινής κυβέρνησης ο Μακρυγιάννης ανέκτησε το βαθμό του υποστράτηγου και στις 20 Απριλίου του 1864 προβιβάστηκε στο βαθμό του αντιστράτηγου.

Επτά ημέρες μετά, στις 27 Απριλίου 1864, πέθανε «εξ υπερβαλλούσης σωματικής εξαντλήσεως».

Αυτά για τον ήρωα Μακρυγιάννη, για τον οποίο θα έπρεπε η ελληνική Βουλή, κοντά στα 160 χρόνια βίου της, να γιορτάσει μεγαλόπρεπα και τα 140 χρόνια από το θανάτο του, προβάλλοντας ως φάρο φωτοδότη το χαρακτήρα του, τους αγώνες του, αλλά και την πίστη του στο Θεό και το έθνος.

ΙΑΤΡΕΙΟ ΚΡΟΚΥΛΕΙΟΥ

ΠΡΟΣ:
Τους κ.κ. Μπαρμπούτη Ιωάννη, Ράπτη Γεώργιο, Σκούρα Γεώργιο
Δημοτικούς Συμβούλους Δήμου Βαρδουσίων.

Κροκύλειο: 10-2-2004

8) Εσείς κ. Ράπτη δεν φάνητε δύο μέρες μέσα στο Δημαρχείο να βρείτε «απόφαση» του Δημάρχου περί μεταφοράς του Αγροτικού Ιατρείου σε ιδιωτικό οίκημα, όπως σας είχε πει ο Διοικητής; Τη βρήκατε; Άρα με είχε εξουσιοδοτήσει ο Υπουργός Υγείας να παίρνω τέτοιες αποφάσεις και δεν το ήξερα! Είμαι αδικιαλόγητος!

9) Γράφετε στο κείμενό σας. «Σε ενημέρωση που είχαμε από τον πρόεδρο του Νοσοκομείου Άμφισσας οι λόγοι που του ανάγκασαν να προχωρήσει στη μεταστέγαση του Ιατρείου ήταν κτιριακά προβλήματα και η κεντρική θέρμανση. Γιατί ενημερώθηκατε μόνο από τη μια πλευρά, το Δημαρχό που ήταν και πιο κοντά γιατί δεν τον ρωτήσατε; «Μηδενί δίκην δικάσεις πριν αμφίβειν μάθων ακούσεις» δάσκαλε.

10) Σε άλλο σημείο του κειμένου σας γράφετε. «Πριν από 8 μήνες σε προσωπική επίσκεψη στο Κροκύλειο ο πρόεδρος του Νοσοκομείου Άμφισσας... ο Δημαρχός δεν έκανε τίποτα... με αποτέλεσμα ο πρόεδρος ύστερα από 8 μήνες να προχωρήσει στην ενοικίαση κτιρίου...» Σύμφωνα με το 33/29-1-2004 έγγραφο του διοικητή του Γ.Ν. Άμφισσας ο Διοικητής επισκέφτηκε το Κροκύλειο την 21-5-2003 και το Συμβούλιο Διοικητής του Νοσοκομείου πήρε την 30 από 14-11-2003 απόφαση για την προκήμη διαγνωσιού για τη μεταστέγαση του Ιατρείου Κροκύλειου. Από τη λίγη αριθμητική που ξέρω ο χρόνος αυτός είναι 5 μήνες και 23 ημέρες. Γιατί αυξήσατε το χρόνο; Βιάζεστε να περάσετε;

11) Το γεγονός ότι στο κείμενό σας παίρνετε αναφανδόν και χωρίς αντίλογο το μέρος του Διοικητή αποδεικνύει ότι είστε με το μέρος αυτού που χωρίς αιτία εδίωξε το Αγροτικό Ιατρείο από το φυσικό του χώρο. Πάσα άλλη διαμαρτυρία εκ του πονηρού εστι.

12) Όσον αφορά τέλος τις θέσεις μου που τις αφήνετε στην κρίση των Κροκυλιωτών, έχω να σας πω ότι αυτές θα δικαιωθούν για ένα και μόνο λόγο, γιατί στηρίζονται στην αλήθεια. Η αλήθεια πάντα κακοποιείται, αλλά και πάντα φέγγει.

Με εκτίμηση
Νικολέτος Βασίλειος

Η συντήρηση του Ιατρείου Κροκύλειου θα γίνει από το Δήμο Βαρδουσίων με πίστωση που ενέκρινε το Δημοτικό Συμβούλιο. Εδώ ωφελούμε σε ευχαριστήσουμε τον Δημαρχό Βασίλη Νικολέτο και να του υποσχέθημε ότι θα παρακολουθούμε το έργο του από κοντά και ότι «Μηδενί δίκην δικάσεις πριν αμφεψίν μύθον ακούσεις».

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
& ΤΟ ΤΟΠΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ
ΚΡΟΚΥΛΕΙΟΥ
ΣΑΣ ΕΥΧΟΝΤΑΙ
«ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ, ΧΡΙΣΤΟΣ
ΑΝΕΣΤΗ»

<img alt="Red Easter egg with a bow." data-bbox="880 820 93

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Η Κωστούλα Μητροπούλου, η φίλη μας τη Κωστούλα, πήρε το δικό της «δρόμο» κι έφυγε για πάντα από κοντά μας. Πήρε «το δρόμο που χει τη δική του ιστορία» σ' ένα άυλο οδοιπορικό για να καταλήξει «στη χώρα με τους ήλιους», όπως έται το επιθυμούσε.

Την αποχαιρετήσαμε, οι φίλοι και πολύς κόσμος, ένα παγερό απόγευμα, στις 4 του Φεβραρίου στο Α' Κομμήτηρι της Αθήνας.

Ήταν όλοι εκεί. Φίλοι, άνθρωποι της τέχνης, της πολιτικής και των γραμμάτων - και δίπλα της όπως πάντα, βουβή και συντετριμένη η μικρή αδελφή της Η κάτια - που τη λάτρευε και τη φρόντιζε πάντα μ' ένα τρόπο στοργικό και προστατευτικό.

Χωρίς επικήδειους, χωρίς ομιλίες - έτσι άλλωστε θα το ήθελε και η ίδια - έτοιμη για τα ταξίδια της μεγάλης αποδημίας.

Οι φίλοι συνδέψαν την Κωστούλα στην τελευταία της κατοικία σιγοτραγουδώντας «το δρόμο» της, αυτό το τραγούδι που οφράγισε μια ολόκληρη εποχή.

Τα πρώτα νεανικά της κείμενα δημοσιεύθηκαν στην εφημερίδα της πατρίδας της «ΤΟ ΓΑΛΑΞΕΙΔΙ». Η ίδια αγαπούσε το Γαλαξείδι μ' ένα δικό της ιδιότυπο τρόπο. Αγαπούσε τη ναυτική παράδοση του τόπου της και τη θάλασσα, σαν πηγή έμπνευσης και δημιουργίας.

Στο βιβλίο της «Δύο εποχές» για το στοιχείο της θάλασσας γράφει: «...Εσύ θα είσαι ο βράχος, εσύ το Καράβι. Κι εσύ που 'σαι ψηλός, ο Καπετάνιος, κι εγώ το ναυτόπουλο, κι εσύ ο αγέρας... και παίζανε τη «θάλασσα». Ούτε που την ήξεραν τι λογής μπορούσε να 'τανε τούτη η θάλασσα - αν ήτανε υγρή ή στέρεη, αν είχε κορμί, ψυχή, μορφή και μποι...»

Ήταν γόνος παλιάς γαλαξειδιώτικης οικογένειας και ο πατέρας της Ιωάννης Μητρόπουλος, ως πρόεδρος του Συνδέσμου Γαλαξειδιώτων και εκδότης της εφημερίδας «ΤΟ ΓΑΛΑΞΕΙΔΙ», αφέρωσε ένα μεγάλο κομμάτι της ζωής του με πάθος στα πράγματα του Γαλαξειδίου.

Η Κωστούλα έφυγε... Άφησε όμως πίσω της μια παρακαταθήκη από ένα τεράστιο πνευματικό έργο. Ασυμβίβαστη, ευαίσθητη, μ' ένα πηγαίο χιούμορ και καυστικό πολλές φορές όταν χρειαζόταν. Πρωτοποριακή για την εποχή της, σημάδεψε τη γενιά του '60 με τον ανατρεπτικό της λόγο. Εγραψε όπως ανάσαινε, κι είχε ένα δικό της τρόπο να ζει και να στοχαστεί.

Σαράντα πέντε «τίτλους» βιβλίων μετράει τη βιβλιογραφία της. Μυθιστόρημα, διγήματα, χρονογραφίματα, νουβέλες, θεατρικά έργα, άρθρα, μεταφράσεις. Στίχοι χιλιοτραγουδισμένοι με μουσική του Μάνου Λαζαρίου, του Κελαδόνη κ.α.

Το 1962 απέσπασε το βραβείο της Πεζογραφίας των 12. Το 1974 έγραψε το συγκλονιστικό βιβλίο «Πολυτεχνείο, το χρονικό των τριών ημερών». Το 1984 παίρνει το Κρατικό Βραβείο διηγήματος.

Πολλά έργα της μεταφράστηκαν σε πολλές χώρες και τιμήθηκε στο εξωτερικό.

Καλό «δρόμο». Κωστούλα για τη χώρα με τους ήλιους, παρέα «με τον Πέτρο, τον Γιόχαν, τον Φραντς».

Ασπα Τσαουσάκη

••••• Απεβίωσε στις 21.10.2003 ο Αθαν. Ζαχαρόπουλος και ετάφη στην Αθήνα.

•••••

Στην μνήμη της γυναίκας του Κων/νου Γραββάνη προσέφεραν στον σύλλογο:

Γραββάνη Κων/νος 100 ευρώ

Σαΐτη Κούλα

Μπιούλα Ολγα 200 ευρώ

Τσεκουρά Λίτσα

ΤΟ ΚΡΟΚΥΛΕΙΟ

Τρίμηνη Έκδοση του Συλλόγου
Κροκυλιωτών Δωρίδας
«Ο ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ»

ΓΡΑΦΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ:
Λεωφόρος Καρέα 106, 162 33 Καρέας
Τηλ.: 210 76.54.555

Σύνταξη:
Δ.Σ. Συλλόγου

Υπεύθυνος προς το Νόμο
ΝΙΚΟΣ ΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

Εμβάσματα Εσωτερικού - Εξωτερικού:
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΑΪΤΗΣ
ALPHA BANK
172 - 002101 - 021587

Συνδρομές:
Εσωτερικού: 15 €
Εξωτερικού: 20 δολάρια

FILM - MONTAZ:
ΓΙΩΡΓΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
Πελλήνης 2, Αθήνα

Τηλ.: 210 82.22.400 • Fax: 210 82.50.636

για το βιβλίο

«ΜΕΓΑΛΩΝΟΝΤΑΣ ΣΤΟΝ ΟΡΕΙΝΟ ΧΩΡΟ»

Παραμονές Χριστουγέννων ο γιος μου Τάσος που είναι δημοσιογράφος στην Ελευθεροτυπία, μου έφερε δώρο το μόλις πρόσφατα εκδόθεν βιβλίο της κυρίας Παπαθανασίου Μαρίας: «ΜΕΓΑΛΩΝΟΝΤΑΣ ΣΤΟΝ ΟΡΕΙΝΟ ΧΩΡΟ», με υπότιτλο - Παιδιά και παιδική ηλικία στο Κροκύλειο Δωρίδας τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα. Το διάβασα μονορούφι, καθώς με παρέσυρε και η γλαφυρή του γλώσσα.

Πρόκειται για μια μακρόχρονη και κοπιαστική εργασία. Είναι πράγματα ένα από τα πιο ενδιαφέροντα και αξιοπρόσεκτα, από ερευνητική άποψη. Ο υπότιτλος του βιβλίου, δίνει να στήγαμαι και προσδιορίζει το αντικείμενό του.

Εξετάζει όλες τις παραμέτρους που επηρέασαν την παιδική ηλικία, την εποχή που εξετάζει: Τις οικονομικές, κοινωνικές και δημογραφικές συνθήκες, μέσα στις οποίες μεγάλωσαν τα παιδιά του Κροκύλειου στις αρχές του 20ου αιώνα, και κυρίως τις τρεις πρώτες δεκαετίες του. Περιγράφονται διεξοδικά: Η σύνθεση των οικιακών ομάδων και η οικονομική τους κατάσταση, όπου το 90% των νοικοκυρών με δυσκολία βγάζαν το ψωμί της χρονιάς τους. Καθώς μας λέει η συγγραφέας στη σελ. 19 «η παρούσα εργασία μελετά τις πολλαπλές εμπειρίες των παιδιών και επιχειρεί να τις εντάξει στη συνολική πορεία της μικροκοινωνίας που επιλέχθηκε ως παράδειγμα αλλά και της ελληνικής κοινωνίας γενικότερα».

Περιγράφεται η καθημερινή ζωή των παιδιών, οι υλικές συνθήκες διαβίωσης τους, η θέση κι ο ρόλος τους στην οικογενειακή και τοπική οικονομία, οι διαπρωτευτικές σχέσεις στο εωτερικό των οικογενειακών σχημάτων, η διαισθανόμενη προσέταση των οικογενειών με τους εκπαιδευτικούς μηχανισμούς, η συμμετοχή των παιδιών σε κοινωνικές και θρησκευτικές εκδηλώσεις, οι αυτόνομοι τρόποι έκφρασης όπως το παιχνίδι. Ομολογουμένων καταφέρνει να κάνει ανασύσταση των οικονομικών και κοινωνικών δομών εκείνης της εποχής, μέσο των προφορικών μαρτυριών, με τις 40 συνεντεύξεις που πήρε απ' τους μεγάλους σε ηλικία χωριανούς. Για μας το ότι διάλεξε το Κροκύλειο για τη μελέτη της είναι ευτύχημα. Οι άνθρωποι αυτοί με τους οποίους συζήτησε, ηλικιωμένοι κατά πλειοψηφία, που είχαν ζήσει σαν παιδιά στην περίοδο που εξετάζει, φύγανε απ' τη ζωή μερικοί και οι υπόλοιποι θα φύγουν κάποια στιγμή και μαζί τους θάφευαν και οι μαρτυρίες τους, που έχασε στην κυρια Παπαθανασίου διασώθηκαν για την ιστορία και για τις επόμενες γενιές του Κροκύλειου. Αυτό νομίζω είναι σημαντικό γεγονός για όσους καταγόμαστε απ' αυτό το χώρο, πέρα απ' την ιστορική αξία του έργου. Εκτός απ' τις 40 συνεντεύξεις - συνομιλίες, εξάντλησε μεθοδικά και τις λίγες αρχειακές πηγές, κοινωνικές, σχολικές, εκκλησιαστικές, συμβο-

λαιογραφικών εγγράφων. Επίσης μελέτησε το αρχείο της εφημερίδας του πολιτιστικού συλλόγου, απ' την οποία παραθέτει εκτός των άλλων και φωτογραφικό υλικό της εποχής. Συνδυάζοντας τα όλα αυτά έδωσε δύναμη και βάθος στο βιβλίο, όπου με την άρτια επιστημονική της κατάρτηση, κατόρθωσε να διεισδύσει στο μικρόκοσμο του χωριού εκείνης της εποχής η ίδια. Ενα συμπλέρωμα της, σελίδα 47, είναι ότι «τα παιδιά του Κροκύλειου, των πρώτων δεκαετιών του 20ου αιώνα δεν μεγάλωναν σε μια απομονωμένη αγροτική κοινωνία, αλλά δε μια κοινωνία η οποία σε μεγάλο βαθμό αναζητούσε την τύχη της πέρα από τα γεωγραφικά της σύνορα. Δεν είναι άσχημο με αυτά, το γεγονός ότι - όπως θα επιχειρήσουμε να δειξουμε σε αυτή την εργασία - στη σκέψη των περισσότερων χωριανών το μέλλον των παιδιών τους δεν συνδέοταν με την αγροτική οικονομία».

Προσωπικά εγώ που μεγάλωσα στο χώρο αυτόν, που τον ανασύνθετι με ενάργεια, διαβάζοντας το βιβλίο ξανάζωσα τα νεανικά μου χρόνια. Τις οικιακές και αγροτικές εργασίες, τα παιχνίδια, το σκάρο όπου οι μικροί βοσκοί που διαθέταμε από δυο - τρεις κατασίκες, όλοι μαζί τα πρωινά, όταν δεν είχαμε σχολείο, σμίγαμε στην έξοδο του χωριού και πηγαίναμε στο Δράκου. Αφήναμε τις γιόρτες να βόσκουν στο από πάνω δάσος και εμείς έξεσλωναμε στην παιχνίδι ήλιο μέρα, ή στανόντας στην Αρτοτίνα από όπου γυρίζαμε, οκτώ ώρες δρόμο καβαλαρία, λέφθερα πουλιά, τραγουδώντας σαν καουμπόδες.

Επαναλαμβάνω ότι το πόνημα αυτό, το οποίο είναι επιστημονικά τεκμηριωμένο άριστα, χάρις στην κριτική και μεθο

**ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ
ΦΩΚΙΔΑ
1821 - 1940 - 1942 - 1946**

Ιστορικός και περήφανος τόπος με τη μοναδική και αυτούσια προσφορά σε αναγνώστες, ΗΡΩΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ με τ' ΑΠΑΡΤΑ ΒΟΥΝΑ της. ΉΣΑΪΑΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΣΑΛΩΝΩΝ - ΘΑΝΑΣΗΣ ΔΙΑΚΟΣ - ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ με το ΕΜΕΙΣ και τα ΟΡΑΜΑΤΑ καθ ΘΑΜΑΤΑ - και ένα σωρό μεγάλους επώνυμους ιστορικούς αγωνιστές.

ΦΩΚΙΔΑ... Με τις δικές της ΘΕΡΜΟΠΥΛΕΣ - ΜΑΡΑΘΩΝΕΣ αλλά και ΣΑΛΑΜΙΝΕΣ.

ΦΩΚΙΔΑ Ο ΟΜΦΑΛΟΣ ΤΗΣ ΡΩΜΙΟΣΥΝΗΣ 180 χρόνια χρειάστηκε απ' το αθάνατο 1821 για να αναγνωριστεί επίσημα η πυροδότηση της σπίθας που ήταν κρυμμένη στη στάχτη του ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ και η άλωση του κάστρου ΣΑΛΩΝΩΝ απ' τον παραγκωνισμένο - για τους γνωστούς λόγους της παραχάραξης της ιστορίας - ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΡΑ ΕΠΙΣΚΟΠΟ ΣΑΛΩΝΩΝ ΗΣΑΪΑ.

1942.. ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ - προσφορά του στην τριεύδοντη Εθνική μας αντίσταση τη εκτέλεση απ' τα Ιταλικά Στρατεύματα Κατοχής και το δεύτερο ολοκαύτωμα του - του ΜΑΚΑΡΙΣΤΟΥ ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΥ ΚΑΡΟΥΖΟΥ και του ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΟΥ ΣΠΥΡΟΥ ΚΑΦΑΤΖΑΚΗ.

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΑΡΤΟΤΙΝΑΣ με το κελί του πρωτομάρτυρα ΘΑΝΑΣΗ ΔΙΑΚΟΥ

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΒΑΡΝΑΚΟΒΑΣ - ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΣΕΓΔΙΤΣΑΣ όπου και το κρυφό ΣΧΟΛΕΙΟ του εθνεγέρτη ΚΟΣΜΑ ΤΟΥ ΑΙΤΩΛΟΥ

ΦΩΚΙΔΑ - Στην καρδιά της ΓΚΙΩΝΑΣ που δεχόμενη τα ερεθίσματα του Γέρο-Όλυμπου - ΑΣΤΡΑΦΤΕΙ ΜΟΥΓΚΡΙΖΟΥΝ Τ' ΑΓΡΑΦΑ ΣΕΙΕΤΑΙ Η ΣΤΕΡΕΑ -

ΓΚΙΩΝΑ

Απ' τα σπλάχνα της ποτίζεται και δροσίζεται ολόκληρο το λεκανοπέδιο ΑΤΤΙΚΗΣ και ακόμα πέρα. Απ' τον αγωνό του Μόρνου στην Άμφισσα παράγεται ηλεκτρικό ρεύμα. Η ΕΥΔΑΠ κάνει τους δικούς της λογαριασμού. Και όλα αυτά χωρίς τον Ξενοδόχο. ΞΕΝΟΔΟΧΟΣ όμως είναι Η ΓΚΙΩΝΑ που οι «αλλού - βρέχηδες» τη θέλουν ΠΡΟΜΗΘΕΑ ΔΕΣΜΩΤΗ.

ΕΥΓΕ... στην αξιόλογη Α.Ε.Ε. Αργυρομεταλλευμάτων και Βαρυτίνης, που απλοχέρα δίνει - δίνει και με τα δικά της χέρια στο Νομό Φωκίδας. Μοναδικό φαινόμενο στην Ελλάδα ίσως και πολύ παραπέρα... Άλιωτικα ο Νομός μας θα είχε μαραζώσει. Ο μπάρμπα Γάννης Μακρυγιάννης είπε και είναι πάντα επίκαιρο «Γέμεις ο τόπος πιάνα και πιανοφόρτια και ο Λαός απ' την άλη πάντα λέει το ψωμί... ψωμάκι και το νερό... νεράκι. Από ΜΑΣ ξεκατάται αν τονίσουμε μ' ένα στόμα μια φωνή ενωμένη - δυνατή να σειστεί όλη η ΕΛΛΑΔΑ ότι δεν παρακαλούμε αλλά ΑΠΑΙΤΟΥΜΕ.

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕ την ψήφιση νόμου για την αντιπαροχή στη Φωκίδα (10) δέκα λεπτά ανά κυβικό μέτρο στο νερό του Μόρνου που καταναλίσκεται.

Θύμιος Κονιακός Αγωνιστής της χαρούμενης γενιάς της Αντίστασης.

Επιστολές που λάβαμε...

Κυρίες και Κύριοι, μετά από όλα αυτά τα θλιθερά για μένα τεκταινόμενα που έλαβαν χώρα, τα οποία βρέθηκαν να είναι τόσο τέλεια σκηνοθετημένα και οργανωμένα, μου προξένησαν μεγάλη λύπη και έχω χρέος απέναντι στον εαυτό μου και τους συγχωριανούς μου να σας αναφέρω τα εξής γεγονότα:

1) Ο διοικητής του νοσοκομείου επικοινώνησε πολλές φορές με το δημάρχο και το δημάρχος επισκέφτηκε τον πρόεδρο του νοσοκομείου με αφορμή τη σύνταξη μελέτης για τη στέγαση του περιφερειακού ιατρείου στη Πενταγιού. Τελικά δεν εδόθη ουδεμία λύση.

3) Το τοπικό συμβούλιο του Δ.Δ. Κροκυλείου και ειδικά ο πρόεδρος κύριος Κρίτσας γνώριζε με την υπ' αριθμόν 23/19/11/2003, ότι είχει επισκεφτεί ο πρόεδρος του νοσοκομείου Αμφισσας το ιατρείο και το κτίριο, και δεν λαμβάνει τα μέτρα του, που σημαίνει ότι δεν καλεί ένα συμβούλιο με τους τοπικούς συμβούλους με σκοπό τη διευθέτηση του μείζον και φλέγον προβλήματος που προέκυψε στο χωρίο μας και γενικότερα στο δήμο μας. Ετοιμαστείται ο πρόεδρος του ιατρείου μη δημόσια στην Κρίτσα για την αναρτήση της Αμφισσας στον πίνακα ανακοινώσεων. Και, τελικά η προκήρυξη αναρτήσης στις 30/12/2003 σύμφωνα με το έγγραφο 1 αρ. πρωτοκόλλου 33/ΣΔ

4) Η προκήρυξη δημοσιεύεται στις 19/12/2003, και στέλνεται με την υπ' αριθμόν 6452/11/12/2003 από το νοσοκομείο της Αμφισσας στο δήμο Βαρδούσιων προκειμένου να αναρτηθεί στον πίνακα ανακοινώσεων. Και, τελικά η προκήρυξη αναρτήσης στις 30/12/2003 σύμφωνα με το έγγραφο 1 αρ. πρωτοκόλλου 33/ΣΔ

5) Τώρα, πώς ο κύριος Κρίτσας μένει έκπληκτος και επικαλείται ότι δεν γνώριζε τίποτα για τις πράξεις του δεν μπορώ να καταλάβω και να πιστεύω βάσει των επισήμων εγγράφων που έχω στα χέρια μου. Γράφει ο κύριος Κρίτσας ότι μόλις το έμαθα συζήτησα με το δημάρχο στις 16/01/2004, δηλαδή 15 μέρες κράτησε η συζήτηση με το δημάρχο;

Ο Ρήγας Βελεστινλής & οι συνεργάτες του οι Μεγαλομάρτυρες

Από το Niko Anastasiopoulos

Στις 19 Δεκέμβρη 1797 ο Ρήγας έφθασε στην Τεργέστη μαζί με τον Περραιβό που τότε ήταν 24 ετών. Προδομένος από το Δημήτρη Οικονόμου, που ο συγγραφέας της Ελληνικής Νομαρχίας τον χαρακτηρίζει «ο ουτιδανώτερος των ανθρώπων, ο πλέον μικρός σκλάβος της γης», στις 7 το βράδυ, στο Ξενοδοχείο «Βασιλικόν» δέχεται την επίσκεψη της Αυστριακής αστυνομίας.

Ποιος από σας είναι ο Ρήγας; ρωτάει ο επικεφαλής. Εγώ, αποκρίνεται εκείνος. Είστε και οι δύο υπό κράτηση και έβαλε φρουρά. Οι δύο κρατούμενοι, αφού κατόρθωσαν να πετάξουν στη θάλασσα, από το παράθυρο, τα ενοχοποιητικά της δράσης τους στοιχεία (καταλόγους, αφραγίδες κ.λ.π.) περιμέναν την εξέλιξη.

Υστερά από λίγο ήρθε ο διοικητής της Αστυνομίας αυστρικός Πιττόνι, συνοδευόμενος με την απαραίτητη κουστωδία (ανακρίτες, γραμματικούς κ.λ.π.) και αρχίζουν την ανάκριση στα Γερμανικά, που δεν γνώριζε ο Περραιβός. Ο Ρήγας απαλλάσσει τον Περραιβό, λόγοντας ότι «αυτόν τον νέο δεν τον ξέρω. Το γνώρισα στο ταξίδι και μου είπε πως πάει να σπουδάσει γιατρός στην Πάντοβα», και έτσι άφησαν τον Περραιβό, αλλά η ανάκριση συνεχίζεται, για τις επαναστατικές προκρήξεις που είχαν παραδοθεί από τον Οικονόμου.

Ο Ρήγας λέει στους ανακρίτες ότι δεν έβλαψε σε τίποτα την Αυστρία. «Το μόνο που γιρεύειν το ξεσκλάβωμα της πατρίδας μου από τον Τούρκο δυνάστη».

- Ποιοις έχεις συνενόχους;
- Όλο το Έθνος μου.

Τον φυλακίζουν ως ένοχο συνωμοσίας και στις 30 Δεκέμβρη 1797 του περνάνε χειροπέδες.

Βλέποντας πού οδηγούνται τα πράγματα και φοβούμενος μήπως δεν αντέξει και μαρτυρήσει τους συντρόφους του, κάνει απόπειρα αυτοκτονίας με ένα μικρό σουγιά, που είχε κρύψει.

Στις 14 Φεβραρίου 1798, αιδηροδέσμιος, μεταφέρεται στη Βιέννη, μαζί με μερικούς από τους συνεργάτες του και στενούς του φίλους, που στο μεταξύ είχαν συλλάβει.

Στη Βιέννη ο Υπουργός της «Καισαροβασιλικής Μεγαλειότητας» κόντες Πέργκεν, αποφασίζει την παράδοση του Ρήγα και των συντρόφων του στους Τούρκους κράτους, εν τούτοις η διαγωγή αυτών ήθελεν έχει πάντοτε επιβλαβή επίδραση εις τα κληρονομικά πολίτειας της Υμετέρας Μεγαλειότητος κ.λ.π.» Είναι η δικαιολογία όλων των κιοτήδων και όλων των τυράννων.

Στις 9 του Μάη του 1798 οι Αυστριακοί παρέδωσαν τον Ρήγα και τους επιτά που συντρόφους του στον Καιμακάμη του Βελιγραδίου που τους φυλάκισε στο μπουντρόμι Μεμπούσια.

Οι Ελλήνες της διασποράς και οι Τούρκοι που πασάσσαν Παβάνογλου και Αλή Πασάσα, επιδώκουν τη σωτηρία τους, τάζοντας μεγάλα χρηματικά ποσά. Από την άλλη η Υψηλή Πύλη - ο Σουλτάνος γυρεύει το χαμό τους. Κερδίσει ο Σουλτάνος και ήρθε η προσταγή - θάνατος.

Ετοιμαστείται η προσταγή της παραπάνω συνηγούμενης στην Επανάσταση της 24 Ιουνίου 1798 τη νύχτα οι ήρωες εκτελέστηκαν με στραγγαλισμό. Χάθηκαν για πάντα, αλλά πέρασαν στην αθανασία και τη δόξα, γιατί τον ήρωα μπορεί να τον νικήσει, το μάρτυρα όμως ποτέ.

Ο σπόρος όμως είχε σπαρθεί. Η σκιά του Ρήγα ήταν παρούσα και συντρόφεψε τους φιλικούς στον επικό αγώνα της ελευθερίας. Η γενιά του '21 έβγαλε πολλές φυσιογνωμίες σεβαστές και τιμητές. Καμία όμως δεν μπορεί να συγκριθεί με το Ρήγα.

Ο γέρος του Μωριά είπε «Εστάθη ο μέγας ευεργέτης της φυλής μας. Το μελάνι του θα είναι πολύτιμο ενώπιον του Θεού, όσο το αίμα του άγιο». Ας μνημονέψουμε τα οκτώ ονόματα των μεγαλομάρτυρων της λευτερείας μας.

Ρήγας, λογιος από το Βελεστίνο της Θεσσαλίας, 40 χρονών, Ευστράτιος Αργεντης, έμπορο

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΦΩΚΙΔΟΣ ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

Προς

Το Χριστεπώνυμον πλήρωμα της καθ' ημάς Ιεράς Μητροπόλεως.

Τέκνα εν Κυρίῳ αγαπητά.

«Ανέστη Χριστός και Ζωή Πολιτεύεται»

Ο Θεός δεν έπλασε τον άνθρωπο για να αρρωσταίνει να πονά, να φθείρεται και να πεθαίνει, αλλά τον έπλασε να ζει αιωνίως και να απολαμβάνει όχι μόνο τη θέα αλλά και τις πνευματικές χαρές της Εδέμ μέσα στην οποία ο Θεός εποθέτησε τους πρωτόπλαστους να προσδέουν πνευματικά, μέχρι να έφθαναν στο «καθ' ομοίωσιν» για να ενοποιούσαν χαρίτι Θεού το σύμπαν και θα έφθαναν στο ευλογημένο τέλος, όπου κατά τον Μάξιμο τον Ομολογητή θα ήταν «τα πάντα εν πάσι Χριστός».

Ως γνωστόν όμως οι πρωτόπλαστοι παρέβησαν την περιοριστική εντολή, που τους είχε θέσει ο Θεός και κάνοντας κακή χρήση της ελευθερίας τους τον Παράδεισο τον έκαναν Κόλαση, αφού αυτονομήθηκαν από την Αγάπη του Θεού.

Ο Θεός όμως της Αγάπης και της καλωσύνης δεν μας εγκατέλειψε, αλλά έθεσε σε ενέργεια το σχέδιο της θείας οικονομίας του, ώστε μετά το θάνατο που κληροδότησαν στη φύση μας, να έλθει στον κόσμο το Δεύτερο πρόσωπο της Αγίας Τριάδος, να γεννηθεί υπό της αειπαρθένου Μαρίας και με το πάθος και την Ανάστασή του να πολιτευθεί και πάλι η Ζωή και η αθανασία στο ανθρώπινο γένος και να νικηθεί ο θάνατος. Ιδού λοιπόν ο ενανθρωπήσας Υιός του Θεού, αφού εκήρυξε ρήματα Ζωῆς αιωνίου, έπαθε και ετάφη, ο τάφος δεν μπόρεσε να τον κρατήσει γιατί είναι η Ζωή και η Ανάσταση, Ανεστήθη την τρίτη ημέρα, όπως είχε πει στους Μαθητές Του.

Οι Μαθητές Του όμως δεν τον είχαν πιστεύει, γιατί όπως όλοι οι άνθρωποι είμαστε με τα γήινα και ονειρεύμαστε εγκόσμιες βασιλείες για να άρχουμε και να βασιλεύουμε επί των συνανθρώπων μας. Αυτό ήταν και το πιστεύω των Μαθητών πριν από την ανάσταση του Ιησού Χριστού. Αφού χωρίς την αναγέννηση από το Πανάγιο Πνεύμα, δεν μπορούν οι άνθρωποι να πιστεύουν στην αθανασία και την αιώνιο Ζωή. Για αυτό μετά την σύλληψή του, τις εγκατέλειψαν οι πάντες και μετά την Ανάστασή Του δεν πιστεύουν στα λόγια των μυροφόρων που πρώτες τον είδαν Αναστάντα. Επερπετεί να τον ίδουν αναστάντα, να ζητήσει φαγητό και να δειπνήσει μαζί τους, να τον ψηλαφήσει ο Θωμάς και μόνο τότε να αναφωνήσουν ενδομύχως

μαζί με το Θωμά «ο Κύριός μας και ο Θεός μας».

Ο Κύριος δια του Θωμά έμμεσα με πολλή ευγένεια ελέγχει, την ολιγοπιστία του Θωμά και των μαθητών του, αλλά και δια μέσου των αιώνων όλους εκείνους που ζητούν θαύματα για να πιστεύσουν. Απαντά δε με το «Μακάριοι οι μη ιδόντες και πιστεύσαντες».

Εμείς Κύριε, είμαστε αμαρτωλοί, αλλά σε αγαπούμε και με τη χάρη σου, κάνε να πιστεύουμε ακραδάντως στην ανάστασή σου και ότι, το τίμο σώμα και αίμα σου, που ευρίσκεται επάνω στην Αγία Τράπεζα, είναι αυτό που ενανθρώπησε στο σπήλαιο της Βηθλεέμ για τη Σωτηρία του κόσμου, είναι αυτό που γονυπέτησε στη Γεθσημανή και ανέβηκε στο Σταυρό για τις αμαρτίες μας, που κατέβηκε στην Άδη.

Ο Τάφος όμως δεν μπόρεσε να τον κρατήσει, αλλά Ανέστη σαν απόψε μετά τα μεσάνυκτα. Μετά αφού έμεινε επί σαράντα μέρες επί της γης και έπεισε και τον πλέον δύσπιστο Θωμά για την Ανάστασή του, Ανελήφθη στον ουρανό και εκάθισε στα δεξιά του ουρανίου Πατρός ως Θεάνθρωπος. Έστειλε, εν συνεχείᾳ, το Πανάγιον Πνεύμα και επανίδρυσε την Εκκλησία, δηλαδή αποκατέστησε την ενότητα και την κοινωνία Θεού και ανθρώπου που την είχαμε διακόψιμε, με την εξορία μας από την Εδέμ.

Η νέα Εδέμ πλέον είναι η Εκκλησία, μέσα στην οποία βαπτίζομεθα, εξεμολογούμεθα και κοινωνούμε τον παθόντα και Αναστάντα Κύριο «εις ἀφεσίν αμαρτιών και Ζωὴν την αιώνιον». Αρκεί να αξιοποιούμε το μέγα μυστήριο της Μετανοίας και εξομολογήσωμα, που μας χαρίζει την πρώτη Ανάσταση, που είναι άφεση των αμαρτιών μας, ώστε, να προχωρούμε «μετά φόβου Θεού πίστεως και Αγάπης». Να πέρνουμε μέσα μας τον Αναστημένο Κύριο για να τρέχει στις φλέβες μας το ζωοποιό αίμα του, ως ασπασμός αγάπης και ενότητος και έτσι να γινόμεθα υιοί της Ανάστασεως διαβαίνοντες το Χριστιανικό Πάσχα, που είναι μετάβαση εκ του θανάτου εις την ζωή.

Τέκνα μου εν Κυρίῳ αγαπητά, «στώμεν καλῶς» διότι, ο περισσότερος λεγόμενος Χριστιανικός κόσμος, εσορτάζει το Άγιο Πάσχα μόνο με κατανάλωση υλικών αγαθών, με μία τυπική εκκοσμικευμένη θρησκευτικότητα, θορύβων και κροτίδων, χωρίς να είναι επαρκώς προετοιμασμένος πνευματικά για να βιώσει το μεγάλο γεγονός της Αναστάσεως και της αιώνιου Ζωῆς. Εάν όμως «Χριστός οὐκ εγήγερται (κατά τον Απόστολο Παύλο) τότε κενόν το κήρυγμα ημών, κενή και η πίστις ημών». (Α. Κορ. 15,14).

Τα ιστορικά γεγονότα, δεν λείπουν για το γεγονός της Αναστάσεως του Ιησού Χριστού, αλλά λείπει η καθαρή καρδιά, για να αποδεχθεί το πιο μεγάλο γεγονός. Το ότι ο Χριστός αναστήθηκε το κηρύττει πρώτον ο κενός τάφος, που τον εκένωσε η Ανάστασή του και κραυγάζει στεντορίως τώρα και διύ χιλιάδες χρόνια «Χριστός Ανέστη».

Αυτή τη Νέα Εποχή της Αναστάσεως των νεκρών και της αιώνιου Ζωῆς, δεν μπορεί καμία ιδεολογία και κανένας πλανητάρχης να την υποκαταστήσει με ηχηρά συνθήματα του πεσμένου κόσμου. Ο Ιησούς Χριστός «εγένετο απαρχή των κεκοιμημένων» και η Εκκλησία Του σαλπίζει το ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ. Οι Απόστολοί Του, που τον εγκατέλειψαν κατά το πάθος του, οδηγήθηκαν μετά στο μαρτύριο χαίροντες και διακηρύττοντες το ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ. Διαφορετικά δεν θα πήγαιναν βεβαιώς για ένα φέμα να μαρτυρήσουν. Το αναφωνεί ο διώκτης Σαούλ, ο μετέπειτα κομοκήρυκας Απόστολος Παύλος. Τέλος το διακηρύττουν εκατομμύρια λευκά γηρατεία και ανοιξιάτικα νιάτα, που αποκεφαλίζομενοι έψαλον το ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ.

Αυτό το μήνυμα της Αναστάσεως δύο χιλιάδες χρόνια τώρα μεταδίδεται με την Αγία Βιωτή Αρχιερέων, Ιερέων, Μοναχών, Μοναζουσών, αλλά και λαϊκών πιστών χριστιανών, που με την πίστη τους στην Ανάσταση του Κυρίου «κατηγορίσαντο Βασιλείας». Αντιμετωπίζουν με καρτερία και υπομονή ασθενείες, οικονομικές δυσχέρειες, συκοφαντίες και διωγμούς, διότι προσδοκούν «Ανάστασην νεκρών και ζωήν του μέλλοντος». Αυτή την ένδιξο Ανάσταση του Χριστού, που είναι και δική μας Ανάσταση, κηρύττει στον υπέροχο κατηχητικό του λόγο ο Ιερός Χρυσόστομος, που διαβάζουμε στο τέλος της Αναστάσιμης λειτουργίας. Σκιρτά από ανείπωτη χαρά η κάθε χριστιανική ψυχή που βιώνει την Ανάσταση και μετέχει της Θείας Λειτουργίας. Αναφωνούμε και εφέτος «Ανέστη Χριστός και πεπτώκασι δαιμόνες, Ανέστη Χριστός και χαίρουσι Άγγελοι, Ανέστη Χριστός και Ζωή πολιτεύεται».

**Ο ΠΟΙΜΕΝΑΡΧΗΣ ΣΑΣ
Ο ΦΩΚΙΔΟΣ Α ΘΗΝΑ ΓΟΡΑΣ**

Ο χρόνος, οι μήνες, οι εποχές

Μάρτιος σημαίνει «Άρεις-ος» και ήταν ο μήνας του Άρεως (Mars-stis «Άρης» < Martius). Ο πρώτος μήνας της Ανοιξης είναι ο Μάρτης γι' αυτό και ο λαός μας τον λέει και Ανοιξιάτη. Παλιά ξεσήκωνε τα παιδιά που πουρό πουρό έπαιρναν σβάρνα τις αυλόπορτες της γειτονιάς και του χωριού και τραγουδούσαν τον ερχομό του:

Ο Μάρτης κάνει την αρχή κι ούτα στην άνθούνες και ζευγαρώνουν τα πουλιά και γλυκοκελαδούνες

Στα βυζαντινά χρόνια ο Μάρτης ήταν ο πρωτομήνας του χρόνου και αρχή του καλοκαιριού. Πίστευαν οι άνθρωποι της εποχής εκείνης πως με το φτάσιμο του Μάρτη έφευγε πιο ο Χειμώνας και έμπαιναν οι καλοσυνάτες μέρες του καλοκαιριανού καιρού. Ωστόσο, όμως ο μήνας αυτός είχε τις εκπλήξεις του και τα ανάποδα του.

Η λαϊκή θυμοσιοφία για να δικαιολογήσει την αστάθεια του μαρτιάτικου καιρού και τα καμώματα του μήνα όπως είναι μιθοπλάστα και μυθολόγια του 'πλεξη άγνωστο πότε μια φανταστική ιστοριούλα που την έβαλε στο στόμα του λαού μας που ομολογούσε με μάχρι σήμερα. Λέει λοιπόν η παράδοση πως ο Μάρτης είχε δύο γυναίκες. Η μία απ' αυτές είναι πολύ όμορφη και φωταχά και η άλλη άσχημη και πολύ πλούσια. Ο Μάρτης για να τα έχει καλά και με τις δύο είναι καποδιάστης στην πόρτα τους ένα παλιό λαίνι ή κάποιο πήλινο αγγείο λέγοντας:

Βγαίνει ο κακόχρονος, μπαίνει ο καλόχρονος. Όξω ψύλλοι, ποντικοί, μέσα Μάρτης και χαρά και καλή νοικοκυρά. Όξω Κουτσοφλέβαρε,

νάρθει ο Μάρτης με χαρά με χαρές και με λουλούδια.

Την πρωτομαρτιά οι οι κοπέλες για να μη της πιάσει ο ήλιος δένουν στα χέρια κόκκινες, χρυσές ή λευκές κλωστές που τις λένε «Μάρτηδες» και τις βγάζουν στο τέλος του μήνα ή όταν πρωτοδούν τα μάτια τους χελιδόνι ή πελαργό.